

Onderwerp Verbreding wijkvernieuwing en presentatie uitvoeringsprogramma's 2023
ter bespreking
Steller Frank Brander

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon	0638544815	Bijlage(n)	8	Ons kenmerk	599244-2022
Datum	23-11-2022	Uw brief van		Uw kenmerk	

Geachte heer, mevrouw,

Iedereen verdient gelijke kansen. Maar op dit moment ligt de gemiddelde levensverwachting van iemand die in één van de noordelijke wijken woont maar liefst 8 jaar lager dan iemand die in een zuidelijke wijk woont. Het toekomstperspectief van bewoners verschilt enorm: het aantal minima is hoger en in sommige wijken groeit bijna 50% van de kinderen op in armoede. Mensen voelen zich onveiliger en er vindt meer ondermijning plaats. Toenemende concentratie van kwetsbare bewoners gaat bovendien samen met meer overlast en onveiligheid. De afgelopen tien jaar zien we landelijk dat goede buurten beter worden, en slechte wijken afglijden. Deze ongelijkheid vinden we in onze gemeente onacceptabel en pakken we aan met onze Groninger wijkvernieuwing.

Met de wijkvernieuwing willen we gelijke kansen bieden voor alle Groningers, dat doen we door ongelijk te investeren zodat we werken aan een stevigere bestaanszekerheid en veiligere wijken. Fysieke ingrepen doen we ook voor het herwinnen van de openbare ruimte en om een eerlijke energietransitie en een klimaatadaptieve omgeving te bewerkstelligen. Een groene omgeving draagt bovendien bij aan welzijn en levenskwaliteit. Zo richten we ons samen met bewoners en onze andere partners op een ongedeelde en inclusieve stad. Bewoners spelen hierin een actieve rol. We zijn enkele jaren geleden al gestart met de Groninger wijkvernieuwing in Selwerd, Beijum, Indische Buurt / De Hoogte en de Wijert. Met deze brief presenteren we de stand van zaken van de wijkvernieuwing en geven we aan hoe we invulling willen geven aan onze ambities.

Doorgaan op de ingeslagen weg

Met het vaststellen van de koersdocumenten voor de wijkvernieuwing in Selwerd, Beijum, Indische Buurt/ De Hoogte en de Wijert (in 2018) heeft uw raad een stevig

Volgvel 1

fundament gelegd onder onze wijkaanpak. Inmiddels plukken we daar in deze wijken volop de vruchten van. Zo werken we in Selwerd aan verduurzaming en het tegengaan van energiearmoede door de aanleg van het Warmtenet. Dit koppelen we aan het groener, veiliger en klimaatadaptiever maken van de openbare ruimte. In de Wijert krijgen de plannen voor de sloop en nieuwbouw van bijna 300 woningen nu echt vorm en gaan de werkzaamheden binnenkort van start. In de Indische Buurt / De Hoogte zijn we gestart met een buurtteam van WIJ en GON in één van de buurten waar de meerderheid van de huishoudens ondersteuning of hulpverlening krijgt. Sportcentrum Noord in De Hoogte is net als andere plekken aangewezen als wijkbedrijf, sport en werk brengen zingeving voor deelnemers. In Beijum is Kansrijk Oost van een pilot uitgegroeid naar een structurele aanpak die uitgerold wordt in de hele gemeente. Bewoners onder het sociale minimum worden intensief begeleid door een buddy, richting een opleiding of werk. In de noordelijke wijken en specifiek in Lewenborg en De Wijert zijn jeugdgroepen actief die veel overlast veroorzaken en strafbare feiten plegen, zoals wapenbezit en drugshandel. We zetten extra jeugdboa's en jongerencoaches in om te voorkomen dat jongeren in contact komen met criminaliteit en om de overlast aan te pakken.

Om de bewoners en organisaties in de wijken het vertrouwen te geven dat onze inzet door zal gaan, hebben we in het coalitieakkoord structureel middelen beschikbaar gesteld om de wijkvernieuwing langjarig te borgen. In de bijlages zijn de geactualiseerde uitvoeringsprogramma's voor deze wijken weergegeven. We laten de huidige stand van zaken zien en de projecten en activiteiten die we voor 2023 hebben gepland. We kiezen er overigens nadrukkelijk voor om de wijkvernieuwing ook daadwerkelijk op wijkniveau aan te vliegen: per wijk een eigen smoel en motto, per wijk een herkenbaar team en per wijk een samenhangend uitvoeringsprogramma. Hiermee geven we bewoners en alle partners waarmee we samenwerken inzicht in ons programma.

Verbreding naar andere wijken

Maar er is meer nodig. Ook in andere wijken moeten en willen we aan de slag. In Lewenborg hebben we de afgelopen periode samen met bewoners en betrokken organisaties gewerkt aan het wijkvernieuwingsplan voor de aanpak van de sociale en ruimtelijke wijkvernieuwing. Dit plan is als bijlage toegevoegd. In de wijkvernieuwing 'Lewenborg Leeft!' gaan we aan de slag met vijf thema's. Centraal hierin staat het thema 'Iedereen doet mee'. We werken aan het onderling verbinden van inwoners en maatschappelijke organisaties, hier ligt de kracht van de wijk. In 'Samen tegen armoede' willen we de bestaande ongelijkheid bestrijden. Daarnaast zetten we extra in op de jeugd (Opvoeden en Opgroeien) en de groeiende groep senioren in de wijk (Oud worden in de wijk). We geven een stevige impuls aan de inrichting van de openbare ruimte (Fijne, groene en duurzame wijk) zodat deze bijdraagt aan ontmoeten en bewegen voor alle inwoners en bijdraagt aan een veilige en leefbare wijk. Veel projecten in dit uitvoeringsplan staan nog in de startblokken en zullen het komende jaar steeds meer vorm en inhoud krijgen.

Om onze aanpak verder te verbreden starten we in 2023 ook voor Paddepoel, Vinkhuizen en de Oosterparkwijk met het opstellen van integrale wijkvernieuwingsplannen. Dit doen we op wijkniveau, samen met bewoners en organisaties. We starten in deze drie wijken eerst met een inventarisatie van projecten en geformuleerde ambities voor de wijk. In deze wijken bouwen we voort op de aanpak die hier gestart

Volgvel 2

is in het kader van de Regio Deal Groningen Noord (2020) die we met het Rijk hebben afgesloten. Daarnaast vinden er in deze wijken al verschillende fysieke ingrepen plaats, zoals de uitrol van het warmtenet naar Paddepoel en Vinkhuizen, en de grote gebiedsontwikkelingen aan de rand van de Oosterparkwijk. Het uitvoeringsprogramma voor de Regio Deal is in 2021 naar uw raad verzonden. De tussenrapportage 2022 is toegevoegd als bijlage.

Programmabureau voor Wijkontwikkeling en Wijkvernieuwing

In januari 2022 zijn we gestart met het Programmabureau Wijkontwikkeling en Wijkvernieuwing. Hiermee zetten we een volgende stap in de ontwikkeling van het gebiedsgericht werken in de Gemeente Groningen. Deze organisatieontwikkeling is ingezet vanwege de intensivering van de aandacht voor de noordelijke wijken. De gemeentelijke organisatie werkt steeds meer gebiedsgericht en er ligt een sterke focus op de noordelijke wijken. Het Rijk is met het Nationaal Programma Leefbaarheid & Veiligheid en het Nationaal Programma Groningen een belangrijke aanjager voor investeringen. Het Programmabureau brengt dit samen, en zorgt er voor dat we slagvaardig in onze wijken en dorpen aan de slag kunnen.

Bij de *wijkontwikkeling* leggen we de basis voor een structurele lange termijn ontwikkeling van de 7 gebieden in onze gemeente en gaan we toewerken naar een vierjarige cyclus waarin we de gebiedsagenda opstellen op basis van de analyse (wijkkompassen) en de opgave. De opgaves bepalen we met bewoners ondernemers, instellingen en andere partners. We verwachten in het voorjaar van 2023 met de uitvoeringsprogramma's voor de zeven gebieden te komen. Dit verbinden we met de gemeentelijke programma's. De aanwezigheid van onze gebiedsteams en de wijk- en dorpswethouders in de gebieden blijft belangrijk in deze manier van werken.

Vanuit *wijkvernieuwing* zorgen we voor een krachtige aanpak voor die buurten waar sprake is van stapeling van problematiek. Hiermee geven we invulling aan de gewenste intensivering voor de noordelijke wijken en de Wijert. We brengen geld en aandacht samen om zo te werken aan het dichten van de kloof.

Intensivering door focus van andere programma's

In het coalitieakkoord hebben we ook afgesproken dat we langs alle sporen meer aandacht besteden aan de noordelijke wijken. Zo wordt het beheer van de openbare ruimte in de noordelijke wijken naar een hoger niveau getild en gaan we onze middelen gericht op groenparticipatie het eerst inzetten in deze wijken. Met WarmteStad breiden we het warmtenet verder uit in het noordwesten van de stad en sluiten we aan bij de wijkvernieuwing. En het succesvolle theaterproject 'De Wijk De Wereld' zal komend jaar in Lewenborg plaatsvinden. We pakken de verkeersveiligheid aan door straten anders in te richten, we verlagen de snelheid van 50 naar 30 km/uur in verschillende grote straten in dit deel van de stad, zie hiervoor het Uitvoeringsprogramma Doorwaadbare Stad. In ons Integraal Huisvestingsplan worden de komende jaren scholen in de noordelijke wijken vernieuwd en vanuit de directie Werk & Participatie trekken we de wijken in en starten vier van de vijf nieuwe teams van werkcoaches in de noordelijke wijken.

Onverdeelde aandacht met gezamenlijke inzet

We vinden ook dat we onze maatschappelijke partners beter en intensiever bij de wijkaanpak moeten betrekken. Sterker nog: onze ambitie is dat we gezamenlijk aan de lat staan voor het dichten van de kloof. Alleen met een hechte coalitie van bewoners, gemeente, woningcorporaties, politie, welzijn, werkgevers, onderwijs en het Rijk kunnen we het verschil maken. Op wijkniveau gebeurt dit overigens al goed; de professionals weten elkaar daar over het algemeen goed te vinden. Maar hoe organiseren we échte doorbraken? Hoe kunnen we de wijkbedrijven verder ontwikkelen? Hoe kunnen we met werkgevers en onderwijsinstellingen perspectief op werk bieden voor de kinderen en jongeren in deze wijken? Hoe organiseren we een effectieve aanpak gericht op preventie met gezag samen met gemeente, politie en

Volgvel 3

welzijnsinstellingen? Om hiermee aan de slag te gaan, roepen we een maatschappelijke coalitie in het leven die zich gedurende een lange periode committeert aan de wijkaanpak. In de loop van 2022 zijn hiervoor de eerste gesprekken gevoerd en begin 2023 komt de coalitie voor het eerst bijeen. Hiermee sluiten we aan bij de wens van het Rijk om in het kader van het Nationaal Programma Leefbaarheid & Veiligheid lokale allianties te vormen. Een belangrijke taak van de maatschappelijke coalitie zal zijn om samen een programma voor de aanpak van de noordelijke wijken voor de komende 15 à 20 jaar te maken. De huidige uitvoeringsprogramma's voor de wijken en het uitvoeringsprogramma Regio Deal vormen daarvoor de basis.

Nationale Programma's

In juli 2022 is het Nationaal Programma Leefbaarheid & Veiligheid (NPLV) gelanceerd, daarover hebben we u op 4 juli geïnformeerd. Groningen-Noord (van Vinkhuizen t/m de Oosterparkwijk) vormt onderdeel van dit Nationaal Programma. De achterliggende analyse van het Rijk is dat met name in de 20 zogeheten focusgebieden in Nederlandse steden, waaronder onze noordelijke wijken, de leefbaarheid en veiligheid onder druk staat en problemen als werkloosheid, armoede, onderwijsachterstanden, woonproblematiek en een slechte gezondheid zich opstapelen. De stapeling van problematiek vormt ook een voedingsbodem voor (ondermijnende) criminaliteit in onze buurten. In aanvulling op generiek beleid is een integrale en gebiedsgerichte inzet nodig. Het programma richt zich op drie centrale doelen.

- Het verbeteren van de fysieke leefomgeving (realiseren van meer kwalitatief goede woningen in een gemengde wijk in een veilige en leefbare omgeving).
- Het bieden van een beter perspectief (kinderen/jongeren in staat om hun talenten te ontwikkelen, meer mensen begeleid naar werk, aantal problematische schulden wordt teruggedrongen en meer mensen naar elkaar omzien. Verbetering op vlak van wonen, werken en leren dragen bij aan afname zorgvragen).
- Het vergroten van de veiligheid (minder jongeren glijden af in de criminaliteit, gebieden worden weerbaarder. Voorkomen wordt dat kinderen/ jongeren/ jongvolwassenen in een kwetsbare positie de criminaliteit ingaan, daarin verstrikt raken en zich doorontwikkelen tot geharde criminelen).

Het NPLV is niet vrijblijvend. Het vraagt om een langjarige inzet voor 15-20 jaar van zowel Rijk als gemeente. We stellen indicatoren op om de voortgang te volgen en maken samenwerkingsafspraken over de doelen. Voor ons betekent dit een opvolging van de gestelde doelen met het Rijk in de Regio Deal Groningen-Noord. De basis voor het in beeld brengen van de effecten ligt in onze wijkcompassen, die krijgen elke twee jaar een update. Monitoring is een van de taken die het Programmabureau Wijkontwikkeling en Wijkvernieuwing op zich neemt. Ook vereist het NPLV dat er een integraal uitvoeringsprogramma wordt opgesteld en dat dit programma door een gezamenlijke coalitie wordt uitgewerkt en uitgevoerd. Randvoorwaarden waar we al mee aan de slag zijn gegaan.

Naast het Nationaal Programma Leefbaarheid & Veiligheid kennen we ook het Nationaal Programma Groningen (NPG), gericht op de vernieuwings- en versterkingsoperatie in Ten Boer, Beijum en Lewenborg. Dit is vastgelegd in het

Volgvel 4

lokaal programmaplan en is door uw raad vastgesteld (september 2020). De wijkvernieuwing in Beijum en Lewenborg is daarin één van de sporen en het NPG vormt een belangrijke financieringsbron voor de wijkvernieuwing in deze wijken.

Financiën

We vinden de wijkvernieuwing één van de belangrijkste thema's voor de komende jaren. Daarom hebben we structurele middelen voor deze aanpak vrijgemaakt, waarmee we gericht gaan investeren in mensen, woningen, buurtcentra, onderwijsgebouwen en de woonomgeving. Maar de urgentie en opgave is groot. Ook daarom is (financiële) samenwerking met woningcorporaties, onderwijs, politie en andere partijen van belang. En we kijken daarbij ook met nadruk naar het Rijk. De twee Nationale Programma's kunnen hierbij ondersteunen. In het kader van het NPLV hebben we al aanvragen ingediend voor de noordelijke wijken zoals 'Preventie met gezag' en de 'Verlengde schooldag'.

In het financieel overzicht lichten we per wijk de begroting van 2023 toe, dit doen we per programmalijn, en we zien een klein tekort, omdat we overprogrammeren. De wijkvernieuwing maakt deel uit van het SIF en moet voldoen aan het kader SIF (2018). We reserveren budget voor het kwartiermaken in de nieuwe wijkvernieuwingswijken en de opstart van de maatschappelijke coalitie.

Vervolg 2023-2026

Met de intensivering van de wijkvernieuwing, de komst van een maatschappelijke coalitie en de vorming van gebiedsagenda's werken we de komende periode aan het vormgeven van een meerjarige agenda en financieel meerjarenbeeld voor de noordelijke wijken. Hiermee geven we uitvoering aan de motie 'gebiedsgericht blijven werken'. We willen structureel kunnen investeren in die wijken waar dat het hardst nodig is. Dit zal zijn beslag krijgen in een nieuwe aanvraag Regio Deal naar het Rijk en in de uitvoeringsprogramma's van 2024. Ook starten we met het kwartiermaken in Vinkhuizen, Paddepoel en Oosterparkwijk, wat zal resulteren in een wijkvernieuwingsplan voor elk van deze wijken. Met de presentatie van de uitvoeringsprogramma's '23 willen we ook uitvoering geven aan de motie 'hoorzitting noordelijke wijken'. We stellen voor de uitvoeringsprogramma's in een beeldvormende sessie toe te lichten en in 2023 twee sessies met uw raad en de maatschappelijke coalitie te organiseren, waarin we experts en bewoners aan het woord laten over de impact van wijkvernieuwing.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Koen Schuiling

loco-secretaris,
Bert Popken

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.